

Svar på remissen av betänkandet *En kommunallag för framtiden* SOU 2015:24

Inledning

Kommundirektörsföreningen i Sverige är en ideell, opolitisk förening för den som innehar tjänsten som kommunens högste tjänstehavare. Vi tackar för möjligheten att svara på remissen som påverkar våra medlemmar i deras yrkesroll och våra synpunkter finns nedan.

Kommundirektörsföreningens synpunkter

Organisatoriska frågor

(5.5) Kommunstyrelsen får stärkt ställning genom särskilda beslut i fullmäktige. Föreningens medlemmar har en omfattande erfarenhet av kommunstyrelsens ledande roll i den kommunala organisationen och behovet av att kommunstyrelsen måste kunna ingripa snabbt i vissa frågor, t ex av ekonomisk art. Inte minst avgöra frågor där två nämnder blir onösa.

Föreningen tillstyrker förslaget.

(5.6) Likaså att bestämmelsen om underställd nämnd utmönstras.

(5.7) En nämnd ska tillhandahålla tjänster åt en annan nämnd om fullmäktige så beslutar, vilket klargör i lagtext att en nämnd kan beställa och en annan utföra tjänster.

Föreningen tillstyrker förslaget.

(6.6) KF:s program för uppföljning – förslaget utgår från medborgarperspektivet och då är transparens av verksamheten en grundbult. Det är rimligt att likställa kraven på uppföljning och insyn i den kommunala verksamheten och den som utförs av privata utförare. Föreningen vill betona behovet av avgränsning till vilka verksamheter som ska omfattas av programmet, liksom tydliggöra de viktigaste principiella frågorna som ska följas upp.

Föreningen tillstyrker förslaget.

De anställda

(8) Föreningen tillstyrker att rollfördelningen mellan de förtroendevalda och de anställda tydliggörs. Det är hög tid att regler gällande de anställda kommer in i kommunallagen. De berörs direkt eller indirekt i sin vardag av i princip allt som finns i övriga kapitel. Dessutom har det ett stort demokratiskt värde att synliggöra dem som oftast har ansvaret för verkställigheten av de politiska besluten, liksom ansvaret för att den löpande driften av verksamheten fungerar. Det yttersta ansvaret vilar oförändrat på den politiska organisationen.

Kommundirektörsföreningen har i många år arbetat för att utveckla och synliggöra vikten av ett gott ledarskap i kommunerna för att ge de förtroendevalda den service och stöd som de behöver och efterfrågar. Den kommunala verksamhetens komplexitet, omfattning och snabba förändring kräver professionella och välutbildade ledare och anställda. Kommunens uppgifter som välfärdleverantör och myndighet ställer stora krav på de anställdas kunskap, integritet och självständighet.

Kommunerna organiserar sig olika och det skiljer sig åt mellan den största och den minsta kommunen. Lagstiftningen är dock densamma. Det är viktigt och bra att den enskilda kommunen kan anpassa sig efter lokala förhållanden och behov. Demokratin stärks genom att rollfördelningen mellan de förtroendevalda och de anställda synliggörs. Förslaget ger också legitimitet åt vår uppfattning att kommunen ska ha en professionell ledning som arbetar utifrån saklighet och opartiskhet.

Likafullt bör det finnas ett golv som är lika för alla kommuner. Det kan motverka den höga omsättning av kommundirektörer som vi ser. Det är dyrt, kommunen tappar fart och bilden av kommunen som en god arbetsgivare får sig en törn.

Föreningen tillstyrker förslaget.

Om direktören som chef för kommunstyrelsens förvaltning. Föreningen noterar att i en del kommuner, främst de stora, kan det bli frågor kring tolkningen av "vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen". Det kan medföra behov av organisatoriska förändringar eftersom en del har rollen av koncern VD och står "fri" även i förhållande till kommunstyrelsens förvaltning. Föreningen konstaterar att regleringen inte syftar till några inskränkningar i friheten att organisera sin linjeorganisation i övrigt och att det behöver framgå av kommande motivuttalanden.

Om regleringen att direktören ansvarar för att det finns ett underlag till beslut i samtliga ärenden som styrelsen ska behandla. Förslaget kodifierar läget i många kommuner, men där det inte är regel kommer det att göra skillnad. Förtydligandet om att iakttä saklighet och opartiskhet i förvaltningsuppdraget är ytterligare ett stöd i arbetet. Föreningen ser ett stort värde i regleringen som kommer att utveckla kvaliteten i verkställigheten av besluten som en följd av förbättrade beslutsunderlag.

I motiven bör tydliggöras att regleringen på intet sätt begränsar styrelsen i dess politiska beredning eller dess utrymme att lägga förslag.

Föreningen tillstyrker förslaget.

Om en skriftlig instruktion för direktören. Föreningen ser det arbete och de samtal som ska föregå en instruktion, som ett mycket viktig del i att förväntningar på direktören och dennes uppdrag, artikuleras tidigt i anställningen och följs upp regelbundet. Det ger bra möjligheter för de förtroendevalda och direktören att hitta en balanserad ansvarsfördelning, vilket gagnar både kommunen och den enskilde.

Eftersom instruktionen ska fastställas genom beslut av styrelsen, får samtliga partier möjlighet att ha synpunkter viket i sin tur har betydelse för förankring och förståelse av direktörens roll och uppdrag.

Instruktionen bör prövas under varje mandatperiod eller inför en nyrekrytering.

Föreningen tillstyrker förslaget.

Övriga delegationsfrågor

(8.5 – 8.7) I den praktiska vardagen är möjligheten till delegation viktig för effektiviteten i beslutsfattandet. Föreningen efterlyser en vidgad rätt att kunna vidaredelegera. Till "chef" skulle motsvara behovet på ett bättre sätt än lydelsen "förvaltningschef" eftersom de befattningarna inte finns i en del kommuner, men väl andra chefsbefattningar finns som kan fullgöra en delegerad beslutanderätt.

Laglighetsprövning m m

(14.11.6 och 7) Utvidgat medlemskap som innebär att både juridiska personer och ideella föreningar under vissa förutsättningar också är medlemmar i kommunen. Det innebär att de också har rätt att klaga över beslut med kommunalbesvär. Föreningens erfarenheter säger, att denna regel inte motsvarar reella behov och att argumentationen för att utvidga medlemskapet med dessa konsekvenser som följd, inte är övertygande.

Föreningen avstyrker förslaget

(14.13) Laglighetsprövning om balanskrav och resultatutjämningsreserver. Finansiering av kommunal verksamhet är utpräglade politiska beslut som inte bör kunna överprövas i domstol. Det kan dessutom medföra stora praktiska problem i kommunen .

Föreningen avstyrker förslaget.

Övriga synpunkter

Vi saknar i utredningen förslag på hur kommunernas samarbete kan utvecklas med stöd av lag, d v s en utvidgning av den kommunala kompetensen. Det finns stora behov när det gäller mellankommunalt samarbete. Det gäller inte minst digitaliseringen av verksamheter där både kompetens och kostnader lämpar sig väl att dela på kommuner emellan. För de små kommunerna kanske en oumbärlig väg att gå för att få till stånd sin önskade utveckling. Detta synsätt gäller också andra områden där specialkompetens är både dyr och svår att rekrytera och behålla.

Stockholm 2015-10-22

För Kommundirektörsföreningen i Sverige

Staffan Isling
Ordförande

